

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Naruci za predbrojbu, oglašavanje itd. šalju se računom ili položnicom pošte. Stedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kad naručbe valja tačno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nosloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorika i petka o podne.

Netiskani dupisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Prodajata sa poštarinom stoji. 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake ili K 6—, odn. K 3— na pol godinu.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Full.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulina br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj St epa Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Milo za drago!

II.

Prvu viest o pogadjanju komentatora Campitelli-a sa cesarskom vladom, donieli su tršćanski talijanski listovi, koji stoje u tiesnom odnošaju sa istarskom vladajućom svojtom. Ako želi biti glasilo zemaljskoga odbora u Poreču o tomu točnije upućeno — neka se samo oglašiti. Tu viest donesoše hrvatski, odnosno slavonski listovi tekar kasnije, i to pošto bijaše već prešla i u bečke novine. Uredništva hrvatskih listova nису ju dakle ni izmislila, ni dalje širila, jer nису na tom imalo nikakva interesa.

Vjerujemo očitovanju porečkoga lista, da je ovlašten izjaviti, da se nije komentatoru ni sanjalo o tom, da savjetuje vladi, da imenuje saborskim podpredsjednikom jednoga zastupnika, koji nepripada manjini. Drugo je dakako pitanje jel' li nije mu se o tom sanjalo, ali to stoji kao „Amen“ u „Oče našu“, da bi bio g. komentator, ne samo savjetovao, nego i najtoplije preporučio cesarskoj vladi, da imenuje saborskim podpredsjednikom jednoga člana većine, kad bi bio za to upitan, ili kad bi bio znao, da će njegov savjet biti uvaženo. Za takove savjete obično nepita cesarska vlada ni odličnije osobe, nego li je komentator Campitelli, poznat kao strastven strančar, ne samo izvan, nego i u saboru.

Da li je vlada u istinu dvojila o tom, hoće li predložiti na imenovanje zastupnika Stangera za saborskog podpredsjednika, nije nam ništa poznato, jer neobijamo radi takvih pitanja ni pragove c. kr. namjesta, ni one c. kr. ministarstva. U ostalom nije dostojno ni cesarske vlade, ni zastupničke časti, da bilo koji podpredsjednik igra onu ulogu u istarskom saboru, koju su do sada igrali podpredsjednici manjine. Njih je naime saborska većina, napose saborski predsjednik posve

mimolazio kao da i nepadaju u saborsko predjedništvo. Oni bijahu jedino po imenu podpredsjednici i ništa drugo, uzprkos jasnim ustanovama saborskog pravilnika.

Što se tiče eventualnog neovjerovljenja izbora zastupnika dra. Stangera od strane saborske većine, mi se tomu nebiismo ni malo čudili, premda je taj izbor posve zakonito obavljen i akoprem je dr. Stanger dobio glasova dva puta više nego li njegov protukandidat. Talijanska većina istarskoga sabora neplaši se — kako je poznato — nikakvog sredstva za postignuće svoje bilo i kratkotrajne svrhe. Ona imade na duši više i takovih uništenja izbora, koji bijahu jednoglasno i bez prosvjeda obavijeni. Šta bi njoj bilo dakle uništiti izbor zastupnika Stangera, koji nebijase jednoglasan i proti kojemu uložise agenti talijanskoga političkoga društva prividnu prosvjed? Baš ništa! Na recimo da bude u istinu ponovno imenovan zastupnik Stanger saborskim podpredsjednikom, tada možemo biti više nego li stalni, da se saborska većina, koja pašuje u Istri jedino milošću cesarske vlade, neće ni usuditi dirnuti u toj izbor. Ona znae vrlo dobro, što bi njoj se moglo dogoditi, kad bi njoj cesarska vlada malo samo povukla uzde, a na to bi se valjda odlučila, kad bi rečena većina zakoniti izbor po Njeg. Veličanstvu imenovanoga podpredsjednika uništila. U tom pogledu imade dakle cesarska vlada toliku moć u rukama, da njoj netreba pitati talijansku saborsku većinu, koga da predloži na imenovanje za saborskog podpredsjednika.

Porečki list pita se farizejski, da što imade značiti izreka: „pokazati se pravednim napram hrvatskomu jeziku“. Ta hrvatskim i slovenskim zastupnikom kaže dalje — bijaše slobodno do sita i dosade razložiti njihove misli. Ni predsjednik ni ikko drugi nije nikada ni sanjao, da bi ih u tom pričio!

učenjaka, onaj duhoviti umnik, čija slava veoma slovi u ovome kraju? Vi ne znate“, nastavi on obrativši se gostioničaru i gostioničarki. „vi ne znate, kakav vas je gost svojim posjetom počastio; dragocijnost veliku imate u svojoj kući; u ovome plemiću mladome vidite osmo čudoviste svjetsko“. Za tim, okrenuvši se opet k meni, i bacivši mi ruke oko vrata, reče: „Oprostite mi, što sam tako uzhićen; ja evo ne mogu, da obuzdam ni veselja, što mi ga Vaše prisuće prouzročuje“.

Ja mu niesam mogao odmah odgovoriti, jer me je tako čvrsto rukama držao za vrat, da niesam mogao niti slobodno odahnuti, a kad sam se napokon težkom mukom nekako riešio njegovog zagrljaja, rekoh mu: „Gospodine viteže, ja sam mislio, pače uvjeren bio, da moje ime nije poznato u Penjalforu“.

„Što, poznato!“, nastavi on islim glasom; „mi poznamo sve velike i znamenite muževe, te ih i bliže imo, pa bili oni i dvadeset milja odavle udaljeni. Vas drže ovdje za pravo čudo; i ja sam uvjeren, da će se Španjolska jednoga dana ponositi, što Vas rodila, kao što se i Grčka ponosi sa svojih sedam mudraca“. Te je

čovjek bi morao umočiti pero u žuč, da uznogne valjano odgovoriti na ovu držovitu, bezarmamu i infamnu klevetu. Da nije bio urednik rečenog lista i sam kroz posljednjih 12 godina članom istarskoga sabora; moglo bi se reći, da je bio zaveden ili slabo upućen, ali pošto je on bio glavom prisutan svim onim divljačkim prizorom, koje upriličiše toliko i toliko puta i saborska većina i občinstvo na galerijah i sam predsjednik proti članovom manjine jedino radi toga, što su se služili svojim pravom u porabi jezika, to mu se nemože pristojnije odgovoriti nego li tim, da mu se prezirno dobaci: vi lažeta prostački!

Od mjeseca augusta godine 1883, kad je pala prva hrvatska rječ u istarskom saboru, nije nijedan član manjine mogao nebudjeno započeti i svršiti svoga govora. Nemarimo dozivali u pamet sramotnih dogodjaja iz starije dobe u dvorani sv. Frana u Poreču, već nam je dosta, da se pozovemo na novije dogodjaje u občinskoj vijećnici u Puli i u samostanu sv. Klare u Kopru. U Puli čuo je i vidio poznata sablazan u saboru cesarski namjestnik, a koparski izgledi u saboru su još tako svieži, da nam ih netreba opetovati. Tuj nije izrečen niti jedan hrvatski ili slovenski govor, a da se nije moralo po dva i tri puta izprazniti občinstvo sa galerijah, a kad bijahu ove prazne, bućila je saborska većina ili je govornike prekidao sam predsjednik. Pak još imade obraza spomenuti list utvrditi, da bijaše članovom manjine slobodno do sita i dosade razložiti njihove misli! Sakrij se, bezsramni hinbeniče!

Naravski je — kaže nadalje „L'Istria“ — da se nemože uzeti u obzir nego li samo one predloge, koji su učinjeni u jeziku, koj svi i razumiju, t. j. u talijanskom. Najprije valja nam ovdje iztaknuti, da bijaše uvijek kroz posljednjih 17 godina

u saboru i takovih članova manjine, koji nису talijanski razumljivi i koji nису mogli dakle absolutno talijanski ni predlagati ni govoriti. Toga nemože zanekati ni komentator Campitelli, koji je, nepoznavajući drugog jezika do talijanskog, morao sa takovim članovi pomoćju tumača razgovarati. Nestoji dakle tvrdnja, da su svi članovi sabora talijanski razumljivi, a još manje, da su se istim mogli javno služiti. Nu dopustimo za čas, da su zbilja svi članovi manjine talijanski jezik razumljivi, i da su se mogli njim u saboru javno poslužiti. Pak šta sledi odatle? Po logici porečkoga lista, morali su se za ljubav talijanske bezobzirne gospe odreći svoga prava. zatajiti sami sebe, pak predlagati i govoriti samo talijanski. Mislite li, da bi to stogod pomoglo? Držite li, da bi to stogod koristilo? Ni najmanje!

Od godine 1861. pak sve do godine 1883. govorilo je ono malo hrvatskih ili slovenskih zastupnika u istarskom saboru izključivo u talijanskom jeziku bez ikakvog uspjeha. U pamet nam dolaze rieči najumjerenijeg i najobzirnijeg zastupnika Hrvata, što ih je valjda ikada imao istarski sabor, zastupnika, koji se je preselio u bolji život, i koji je sam uvijek govorio jedino talijanski: „ma govorili vi i anđeoskim jezikom u istarskom saboru, nećete ništa postići, jer sam to i sam gorko iskusio“. A to su gorko iskusili i njegovi nasljednici, mladiji i odrešitiji zastupnici, koji misljahu jedno vrijeme, da bi se možda talijanski stavljenim predlozi, il talijanskim govori bar u praktičnih, gospodarskih pitanjih dalo ipak stogod postignuti. Pak? Trud im bijaše uzaludan, uspjeh jednak ništici.

Je li dakle vredno mučiti se u saboru tudjim jezikom; je li dostojno časti zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, naroda, koji sačinjava većinu pučanstva pokrajine, da se odreknu bilo i stol i pred njime. Najprije udari tako polhepno i lakomo po bazilamači, da se je činilo, kao da nije tri dana ništa okusio. Ja zauzetih odmah, da će on brzo biti gotov sa svojim obrokom, jer je jeo s neizmjernom „udvornošću“. Ja naručih još dvie bazilamače, koje su bile za tili čas gotove, i s kojima su nas poslužili, čim smo bili gotovi, ili bolje reći, čim je on bio prvom gotov. On je i nadalje jeo tako slastno i brzo, a ujedno me hvalio, slavio i u zviedze kovano, a da bi i za čas samo prestao jesti te malko počinuo; mojoj se pak malenkosti veoma sviđjalo, što me tako hvali. On je vrlo često zavirio u čašu, te ju do kraja izkapio; ali ipak pio je najprije u moje zdravlje, za tim u zdravlje ota mi i majke, kojih nije mogao dosta nahvaliti i slaviti, što imaju taka sina, kao što sam ja. U isto je vrijeme punio vinom i moju čašu, te me poticao, da ne ostanem za njim u pražnjenju čašu. Ja sam vazda iztrusio čašu, kad bi nazdravio meni; sa svojim me je laskanjem do kraja udobrovoljio, tako te sam upitao gostioničara, premda nismo bili ni polovicu bazilamače pojeli, ne može li nas poslužiti s ribom.

PODLISTAK.

Mladenacki ponos.

Napisao Le Lage. — Preveo: F. Jelušić.

Gil Blas, mladić od sedamnaest godina po prilici, krenuvši iz rodnog mjesta Qviéda u Asturiji; polazi Salamansko sveučilište, i evo upravo dodje u grad Penjalfor.

Kad sam došao u jednu gostionu, — pripovieda on — naručih večeru. Taj je dan bio u pravom smislu rječ: mršav; inorah se zadovoljiti s jajima. Kad je već došlo vrijeme, da me pošluje naručenom bazilamačom*), zasjedoh sam samcat za jedan stol. Jošte nisam bio ni prvi za logaj okusio, gostioničar udje, a za njim čovjek, koji ga bješe zaustavio na ulici. Taj je vitež nosio dugačku sablju, a moglo mu je biti oko trideset godina. On mi se približi sasna ozbiljno, i nekako važno. „Gospodine djute“, reče mi, „uprav doznah, da ste Vi gospodin Gil Blas Santillanski, Qviédska dika i ures, te svjetlo i luč filozofije. Je li moguće, da ste Vi onaj veliki

*) Jelo od jehah. Op. ured.

za čas svoga prava, da zataje bilo i privremeno sami sebe — pak da uza sve te moralne žrtve, neimaju nikakve praktične koristi, nikakvog materijalnog uspjeha, dapače ni priznanja?

Mislimo, da će se s nami složiti svako razumno biće u tom, da je pametnije sačuvati bar narodnu čast, narodni ponos i svoje pravo, nego li odreći se svega toga, za — što no rieč: pasje babe dušu!

Boj proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Proračunski odbor carevinskoga vieća u Beču razpravlja sada proračun ministarstva bogostovlja i nastave, i to o naslovu: „visoke škole“. Za ovim naslovom doći će na razpravu drugi naslov, t. j. „srednje škole“. Kod toga naslova pružiti će se talijanskim zastupnikom prigoda, da naskoče opet jednom na državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu. Za taj naskok pripravljaju se već talijanski zastupnici — kako čitamo u tršćanskim talijanskim listovima. Talijanski zastupnici Rizzi i Malfatti, koji se nalaze u proračunskom odboru kao članovi talijanskoga kluba; da su već stupili u dogovor sa zastupnicima drugih većih klubova carevinskoga vieća, da ih nagovore, da glasuju s njimi proti iznosu, opredjeljenom u proračunu za rečenu gimnaziju.

U tom pogledu piše glavno glasilo austrijskih židova, bečka „Nova Sl. Pressa“, zaštitnica primorskih talijanaša, da poljski zastupnici nisu dali formalnog obećanja talijanskim zastupnikom, jer da se ne žele ni u ovom pitanju, ni u poslu slovenske gimnazije u Celju odcjepiti od slavenskih, prijateljskih im klubova. Nasuprot tomu, da su izjavili svi njemački zastupnici, da će poduprijeti Talijane, i da će se tako postići jednak broj glasova koji o gimnaziji u Pazinu, toli ob onoj u Celju. Iz računa, što ga je učinio židovski list, zadobio bi predlog Niemca proti gimnaziji u Celju, odnosno predlog Talijana proti gimnaziji u Pazinu 23 glasa proti 21, jer drži, da će biti bar 4 člana proračunskoga odbora odsutna.

Iz bečkih listova doznajemo nadalje, da je tirolski zastupnik Malfatti viećno sa ministrom-predsjednikom dr. Koerberom glede državne gimnazije u Pazinu. Talijanski zastupnici i članovi proračunskoga odbora Rizzi i Malfatti da su viećali također sa načelnikom njemačkog ustavovjernog kluba, sa baron Stürgkh-om.

Gospodin Corcuelo, tako se naime zvao gostioničar, koji je bio — po svojoj prilici — u dogovoru s laskavcem, reče:

„Imam jednu divnu pastvu; ali ona će skupo stajati one, koji ju budu jeli: to bi bio prefin zalogaj za Vas“.

„Što velite prefin?“, reče na to moj laskavac s nješto uzdignutim glasom: „vi ne znate, što govorite, moj dragovjeću: znajte, da Vi nemate ništa tako dobra za gospodina Gil Blasa Santillanskog, koji zaslužuje, da ga se počasti kao kakog kraljevića“.

Bilo mi je vrlo drago, što je prekorio zadnje rieči gostioničarove, te me je u tom bio jedino pretekao. Čutio sam se uvrijeđenim, i rekoh osorno Corcuelu: „Donesite Vašu pastvu, a za drugo se ne brinite“.

Gostioničar, koji si nije ništa holjeg želio, započne pripravljati pastvu, a za kratko ju vrieme i pred nas donese. Kad je bilo to novo jelo na stolu, vidjeh kako se laskavcu oči kriese, i u njima zrcali neka silna radost; na to se iznova poslužio svojom „udvornosti“, to će reći, da je lakomo udario po ribi, kao što je prije bio udario po bazlamači. Jeo je i jeo, ali je i napokon prestao jesti; žao mu je bilo tako lijepe ribe, ali više nije mogao,

Iz ovih vjestih dade se zaključiti, da su talijanski zastupnici Primorja i južnoga Tirola poduzeli najostriji boj proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Za sebe predobise u tom pitanju sve njemačke zastupnike i članove proračunskoga odbora, bez razlike političkih načela.

U ljubljanskih novinah čitamo, da su i članovi njemačko-katoličkog kluba pristali uz Talijane, te da će i oni glasovati proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Jedan od tih njemačkih katolika (dr. Fuchs) da bijaše upozoren od strane slavenskih zastupnika na posledice tog nepravednog postupanja njemačko-katoličkih zastupnika, ali ovaj da se nije dao nagovoriti, da bi sa drugovi odustao od nepravedne i nepoštena borbe proti rečenoj gimnaziji.

Njemački članovi proračunskoga odbora pomoći će dakle Talijanom proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a talijanski članovi toga odbora Niemcem proti slovenskoj gimnaziji u Celju.

Odatle bi morali svi slavenski zastupnici, koji u rečenom odboru, toli u carevinskom vieću crpiti zdravu i mudru nauku, da im se valja složiti u jednu čvrstu skupinu na zaštitu i obranu prohibitika bilo kojeg slavenskog plemena u interesu svih austrijskih Slavena. Kao što se slože proti nam Niemci sviju stranaka političkih i vjerskih, kao što su Talijani liberalci i klerikalci složni proti nam, tako treba da se slože svi slavenski zastupnici proti zajedničkim nam protivnikom, proti Niemcem i Talijanom.

Mi si nemožemo pomisliti većih liberalaca nego li su talijanski zastupnici Primorja (bezvjerjci, židovi, slobodni zidari itd.), niti većih klerikalaca nego li su zastupnici — svećenici južnoga Tirola, pa ipak idu oni složno kao prava braća u boj proti našim, bilo najpravednijim i najopravednijim zahtjevom. Oni ne pitaju, jedan drugoga, jesi li ti liberalac ili klerikalac, već jesi li ti Talijan, i to im je dosta. Oni netuže, da li im je politički ili narodni protivnik liberalac ili klerikalac, već udare svi složno na protivnika, samopako je taj Slaven. Zašto ih nebi u tom sledili i slavenski zastupnici: Česi, Poljaci, Rusini, osobito pako Hrvati i Slovenci? Zar ne trebamo mi možda sloge i bratske podpore više nego li jedan drugi narod Austrije? Nije li možda u pogibelji i naš narodni obstanak radi nesretnog razdora onih, koji bi morali narodu prednjačiti u svemu, što je plemenito i uzvišeno? Tko toga nevidi, nije pošten sin biednog naroda.

Jer si je želudac previše natrpaio. Napokon, kad se je najeo i napio po svojoj miloj volji — a na moj račun, htio je, da završi tu komeshiju.

„Gospodine Gil Blasu!“, reče mi po poduzetku se od stola: „ja sam veoma zadovoljan, što ste me tako liepo pogostili, a ujedno mi se ne da, da Vas ostavim, a da Vam ne dam i ne pribiehim jedne vrlo važne opomene, koju Vi — kako mi se čini — baš silno trebate. Čuvajte se od sada napravo laskavca. Ne povuđavajte se ni malo u ljude, kojih ne poznajete. Mogli biste se i s takima ljudima sastati, kojim bi se prohtjelo, kao što se i meni, da se razvesele Vašom lahkovjernošću, a možda tjerati još i dalje; ne služite im nipošto za ludjaka, i ne utvarajte si podnipošto, da ste Vi — jer to oni kažu — osmo čudo svietško“. Izgovorivši ove rieči, nasmija mi se u lice i otide.

Ova me se poruga silno dojmila, a opomenu sam si ovu tako dobro zapamtio, da sam je se kroz cio svoj život u mukama i nevoljama sjećao. Nikako se nieszam mogao smiriti, ni utješiti, što sam se dno tako grozno prevariti, ali da se bolje izrazim, što sam vidio, kako su duboko spala krila mome ponosu.

Sjećajte se „Družba sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Zač se toliko ripe istarski Talijani proti hrvatskim napisom na novoj željeznici?

Jur. Za to, zač nebi radi, da tuji svet, da se bude po željeznici vozil, vidit, da ni Istra talijanska.

Fr. Ča misle da su ljudi na glavu pali. Jur. Ma jušto, ter popisija govori glasno, da je nas čuda više va Istroj nego Talijani.

Razne vjesti. Političke:

Austro-Ugarska. Sutra otvara se dakle ponovno carevinsko vieće nakon neobično dugačkih božićnih blagdana. U Beču nalazi se već sada većina državnih zastupnika, koje zanima osobito živahne razprave proračunskoga odbora. Ovaj par razpravljaju se proračun ministarstva bogostovlja i nastave i to naslov: „Visoke škole“. U sjednici od dne 31. t. mj. prihvaćena je bila stavka za česko sveučilište u Brnu uz prkos strastvenom agitiranju njemačkih članova odbora proti rečenom sveučilištu. Najjuči boj razviti će se kod razprave o naslovu „Srednje škole“. Na drugom mjestu današnjega broja naći će naši čitatelji člančić o ljutom boju, što ga poduzimaju složno Talijani i Niemci proti državnoj gimnaziji u Pazinu. Oni zahtjevaju naime ni više ni manje, da se stavka za tu gimnaziju briše, ili da se gimnaziju prenese iz Pazina u koje drugo hrvatsko mjesto, kao da je tobož Pazin talijansko mjesto. Kao što se složise Talijani i Niemci proti državnoj gimnaziji u Pazinu, tako će složno stupiti u boj proti slovenskim paraletkam na državnoj gimnaziji u Celju. Niemci zahtjevaju, da se te paraletke ukine posve il da se ih makne iz Celja. Oni stvorise resoluciju, kojom pozivaju vladu, da dokine slovenske paraletke u Celju i Mariboru, pak da ustroj i u ovom posljednjem mjestu samostalnu slovensku gimnaziju. Slovenski članovi proračunskoga odbora izjavise se odlučno proti resoluaciji zahtjevajuć, da slovenske paraletke ostanu i nadalje na gimnaziji u Celju. Oni su u tom pogledu imali i dogovore sa ministrom-predsjednikom, kojemu su otvoreno izjavili, da neodustaju od svog pravednog zahtjeva i da su pripravni u slučaju, da bude prihvaćena resoluacija Niemca u državnom saboru pokrenuti ostru obstrukciju proti svim vladinim predlogom.

Njemačke novine se hvale, da će njihova resoluacija u proračunskom odboru zadobiti većinu, jer da će za nju glasovati Niemci sviju stranaka, Talijani, dapače i Poljaci.

Da pravo rečemo, nevjerujemo mnogo braći Poljakom, koji su se i do sada u raznih zgodah dali zlorabiti od Niemca na štetu slavenskih naroda ove pole imonarije, nu inak dvojimo, da su oni običali pomoć Niemcem proti najpravednijim narodnim zahtjevom braće Slovenaca. Kad

bi oni u istinu glasovali za nepravednu stvar proti slovenskoj stvari, tad bi ne samo pokazali, da su davno zaboravili što je bratska uzajemnost, već da im nije mar za ono, što bi se moglo usljed njihovog nebratskog postupanja dogoditi. Neznamo kako bi opravdali predmetom svoj nebratski korak i da li bi oni uzeli na sebe odgovornost za posledice, koje bi morate naći odziva u carevinskom vieću.

U zadnjoj sjednici proračunskoga odbora zagovarao je slovenski zastupnik Povše pitanje o ustrojenju slovenskoga sveučilišta, zahtjevajući od ministra bogostovlja, da se jasno izjavi, što on misli o toj davnoj težnji slovenskoga naroda. Ministar je kazao tečajem odgovora na razne upite, da će odgovoriti i na upit zastupnika Povšeta — ali nije ipak ništa odgovorio.

Putovanju austrijskoga prijestolonasljednika nadvojvode Frana Ferdinanda u Petrograd nemogu zauiekti posve političko znamenovanje ni poluslužbeni listovi. Nadvojvoda polazi u Petrograd u prvom redu radi toga, da se osobno zahvali caru Nikoli na odlikovanju. Tom prigodom doći će bez dvojbe i do izmjene mnijenja o raznih visećih pitanjih. Nadvojvodi pripravljaju u Petrogradu svečan doček i razne svečanosti, da mu pokažu koliko cieni i štiju budućega vladara Austro-Ugarske. U Petrogradu pokloniti će se nadvojvodi deputacija 26. bugarske pukovnije dragona, čiji je vlastnik nadvojvoda. Deputacija, sastojuća od pukovnika, pobočnika mu, te zapovjednika i stražmeštra njezine glavne eskadrona, dolazi u Petrograd dne 6. t. mj. Svi glavni ruski listovi pozdravljaju nadvojvodu uvodnim članci. Ugledan list „Novosti“ kažu medju ostalim o dolazku nadvojvode slijedeće: Uzvišenom gostu ruskoga cara i naroda Rusije će posvetiti osobitu pažnju. U njemu nadvojvoda ona ne samo sadašnju već i buduću Austro-Ugarsku kao sprijateljenu vlast, s kojom nije Rusija nikada vodila rata, i koju je vazda po svojoj politici željela i prijateljstvu očuvati. Političkom približenju izmedju Rusije i Austro-Ugarske doskora će se pridružiti i gospodarsko približenje, što u sadašnje vrieme osobito važno. Dolazak nadvojvode Frana Ferdinanda u Petrograd još će više utri put približenja. S toga valja taj događaj radostno pozdraviti.

U susjednoj Gorickoj obaviti će naknadni izbori za zemaljski sabor. Izpražnjena su naime tri zastupnička mjesta, t. j. mandat za izvanjske občine tolminskoga izbornoga kotara, mandat za izvanjske sezanskoga izbornoga kotara i mandat veleposjeda u Furjanji. Prva dva mandata jesu slovenska, treći talijanski. Za prva dva mandata biti će žestoke borbe izmedju narodno-napredne i narodno-katoličke stranke.

Hrvatske opozicione novine pišu sa ogordjenom o poklonstvu hrvatskih zastupnika na Ugarskom saboru. Hrvatski zastupnici poklonise se naime ministru-predsjedniku, koga je njihov načelnik zastupnik Josipović pozdravio mađjarskim jezikom, na što je ministar mađjarski odgovorio. Do sada je bio naime običaj, da je vođa poklonstvenih deputacija pozdravljaju ministre hrvatskih, a oni su odgovarali njemački. Sada je i to odpalo, što pokazuje, da hrvatski zastupnici na ugarskom saboru nemare za čast, ponos i pravo svoga naroda.

Gra Gora. Sa zanimane strane oporvrgava se vjest o predstojećih zarukah kneginjice Ksenije. Iz Dubrovnika pišu jednomu bečkomu listu, da je došlo do ostru spora izmedju kneževića Danila i Mirka. Ovaj posljednji da se je pred državnim dostojanstvenici porugljivo izrazio o svomu starijemu bratu i o njegovoj supruzi, kneginjici Jutti, koju da nazivlje šva b i c o m, t. j. porugljivo Niemkinjom. Talijanska kraljica Jelena, sestra obiju kneževića, da odsudjuje postupanje

kneževića Mirka, kojega da nije htjela onomad ne vidjeti, kad bijaše u Rimu. I car Nikola, da je oštro pokarao kneževića Mirka.

Srbija. Iz Biograda pišu, da je činjenica, što se knez Petar Karadjordjević sada očito izdaje za pretendanta na srbski prijestol, kako se to javno razabire iz njegovog proglašenja, koji je jako razširen po Srbiji, izazvala u Biogradu velik utisak u obće, a dvora napose, da se nemilo dojmila. Takav korak se je u Srbiji još prije nekoliko godina smatralo nemogućim, jer se je tamo držalo Karadjordjevića posve nepogibljivim. Nu ako je i proglasio kneza Petra izazvao velik utisak, smatraju tamo svaki preokret na korist Karadjordjevića nemogućim. Ali pošto prevladaju mnijenje, da se kralj Aleksander iz braka s kraljicom Dragom neima nadati potomku, i pošto daje ta okolnost knezu novih nada, to se u nekojih krugovima razpravlja i pitanje o razstavi braka, pak se je dapače i česte dogovore kraljeve sa metropolitom zadnjih dana počelo dovodjati u savez s tim pitanjem. S druge strane se čuje, da se kralj Aleksander odlučno opire razstavi svoga braka, kao što se i odlučno poriče kao da bi bio sit vladanja i da misli na svoj odstup. Njegov odlučni i žilavi značaj opire se tomu. Kralj je bio vrlo neugodno dirnut novinarskim vijestima, da na ugovara sa Rusijom i Austro-Ugarskom o prijestolonasljedstvu, pak se čuje, da će za kratko vrijeme posjetiti carske dvorove u Beču i Petrogradu jedan kraljev pouzdanik, koji će tamo razložiti kraljeve misli o tom pitanju.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je tamo preminuo naglom smrću bivši ministar javnih radnja Ivan Belinov, i to na ulici usljed kapi.

Rusija. Ruski listovi izliću važnost predstojećih dogovora o trgovačkom ugovoru, što se ima sklopiti sa Austro-Ugarskom. Ovo pitanje — kažu rečeni listovi moglo bi u toliko zbližiti obje velevalasti, da bi se posvema složile o balkanskom pitanju i da bi usavršile ugovor od godine 1897.

U Petrogradu nalazi se sada poslanik združenih država sjeverne Amerike u Parizu, general Draper, koji se sa svojim drugom, koji zastupa sjeverne države Amerike na ruskom dvoru, dogovara sa ruskim ministrom izvanjskih posala o trgovačkom ugovoru, što bi se imao sklopiti između objiju država.

Južna Afrika. Nizozemska vlada stavila je engleskoj vladi predlog o izmirenju sa ratujućimi Buri. Englezka je vlada predlog odbila, jer da Nizozemska neima nikakve punovlasti za posredovanje.

Pokrajinske:

Imenovanje. C. kr. namjestnik u Trstu imenovan je perovodnog vjezbenika g. Gvida Puzze namjesticnikom perovodjom.

Premještanje. C. kr. kancelista g. Blaž Čerinja, premješten je od c. kr. kotarskoga suda u Buzetu kotarskomu sudu u Lošinj Mali.

Tko će biti tršćanskim biskupom? Tršćanska „Edinost“ piše u broju od 1. t. m. j., da doznaje s raznih strana, da je bio u Gorici kod kardinala Missije u najširojem incognito preč. g. Nagl, ravnatelj njemačkoga zavoda „All' Anima“ u Rimu. Nama je ova viest pripovijedao pred osam dana svećenik tršćanske biskupije zamoliv nas ujedno, da ju za sada neobjelodanjujemo. Pošto ju je priobčila „Edinost“, od pada naša obveza, to možemo njoj dodati, da je u istinu bio preč. g. Nagl u Gorici i to u poslu biskupske stolice u Trstu.

O tom posjetu kardinala Missije piše „Edinost“: Kakve utiske je ponio sobom (Nagl) iz Gorice i od kakvih je došao zaključaka, nije nam poznato. Nu to nam je poznato, da kardinal Missija nije prija-

telj ni Slovenaca ni Hrvata, i po tomu možemo suditi, kakve li bijahu ubaviesti, koje je dobio preč. Nagl u Gorici.

Tomu dodajemo nekadno, da su naši Talijani sviju stranaka od židova Mayera do kanonika Battignoni-a, stalni, da će Nagl nasliediti dobrog biskupa Šterka na biskupskoj stolici u Trstu, te da su tim imenovanjem posve zadovoljni. Mi nevidimo u one nevidljive visine, kako se tamo mješa i kuha, za to ne znamo, koliko je istine na tom imenovanju, ali to pako znamo, što nam je činiti. I to znaju ovi Sloveni i Hrvati, i nesamo u tršćansko-koparskoj biskupiji, nego u obće, koliko ih stanuje u austrijskom Primorju. Sami si moramo zidati škole, sami si moramo zidati dome, pak ćemo si zidati još stogod drugo!

† **Ivan Balas.** Prošloga čedna preminuo je veleč. g. Ivan Balas, župnik na Trsatu u 63. godini svoga života.

Pokojnik se rodio godine 1839. u Grižanin, te bijaše po dovršenih naučnih namješten za vjeroučitelja pučke škole u Bakru, gdje je ostao 9 godina. Nakon toga bijaše imenovan župnikom na Trsatu, koju čast i službu obnašao je 28 godina na obće zadovoljstvo svojih župljana, koji žale sada za njim duboko. Viečni mu pokoj!

Mjesto učitelja nautičke škole u Lošinj. Na nautičkoj školi u Malom Lošinj izpražnjeno je mjesto učitelja talijanskog i njemačkog jezika. To mjesto popuniti će se budućom školskom godinom.

Molitelti valja da pošalju svoje molbe redovitim putem najdulje do 1. aprila t. g. c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu.

Okružnica c. kr. namjestništva u Trstu. C. kr. kotarska poglavarstva u Lošinj, Pazinu i Puli dobila su okružnicu c. kr. namjestništva u Trstu, u poslu ustrojenja dostatnog broja poljskih čuvara od strane obćinah na zaštitu poljskih proizvođa.

Odvrženi utok. Zemaljski odbor u Poreču odvrkao je utok Justa Bogovicha proti zaključku obćinskoga zastupstva u Dubušnici glede prinosa i pristojba na pašišta na obćinskom zemljištu, i to s razloga, što bijaše utok podnešen prekasno, i što odnosi zaključak obćinskoga vieća nije nezakonit.

Poduka u vinogradarstvu. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog zemaljskog gospodarskog zavoda za Istru, da se obdržaje poduka u vinogradarstvu i u ciepljenju trsa i da se doznači 90 kruna nagrade za ciepljenje americkanskog trsja.

Vinogradarski tečaj. Na predlog c. kr. namjestništva u Trstu otvoriti će se i tečajem školske godine 1901—1902. u pučku školu u Cresu vinogarski tečaj, koji je povjeren uz odnosnu odštetu učitelju S. Pozzo-Balbi.

Za vodogradnju. Zemaljski odbor doznačio je obćinskomu glavarstvu u Pazinu podporu od 100 kruna za vodogradnju Crešnjevici i 600 kruna za gradnju zdenca u selu Zgrablići.

Za popravak mosta u Sovinjaku. Obćinsko glavarstvo u Buzetu primilo je iz zem blagajne podporu od 150 kruna za popravak mosta u porednoj obćini Sovinjaku.

Piša nam iz Sv. Petra u Šumit: Spomenuste u zadnjem „N. Sl.“, da idu sestre „Srca Isusova“ po našim otocima i Dalmaciji sabirati mlodare za svoj talijanski djetički vrt u Puli; ali one idu i u našu Istru. Tako je pred par godina došla amo nekja takova odvadžna i riečita Talijanka, koja je vodila sobom jednu malu djevojčicu i po seljackim kućama prosila mlodare za mise i drugo. Poznato nam je, da njoj su nekjoi kmetovi, sbilja išli na lepak i pružili novaca za mise, a da nisu niti iz daleka sanjali, u koju svrhu će

biti dočini novci u istinu uporabljeri. Čim se je malko ovdje udomačila, došla je na stanovito n., što, te zaprosi ništa manje, nego li, da joj se dozvoli po Šupetaršćini javno sabiranje za njeku siročad u Puli; pače još više, neka se ju kod kmetova preporučiti. Bila je dakako odbita, pošto „Srca Isusovo“ ne obuhvaća samo Talijane, nego i Hrvate, za koje pak nije njihov vrt ništa drugo, nego li jednostavna kovačnica talijanstva. Drugih potankosti nećemo za danas da navadjamo, već se zadovoljavamo samo ovim da upozorimo ljudstvo, neka bude oprezno, prije nego li dieli mlodare.

Za uzor-vinograd. C. kr. ministarstvo poljodjelstva u Beču doznačilo č. oo. Franjevcem u Nerezinah izvanrednu podporu od K 200, da uzmagnu dovršiti uzor-vinograd u cestu, koja vodi iz Osora u Lošinj.

Za gradnju zdenca (Sterno) u Rubesih. Zemaljski odbor doznačio je obćini Kastav podporu od 346 kruna za gradnju zdenca u Rubesih.

Nova ljekarna u Lovranu. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom raspisuje u službenom listu primorske vlade „L' Osservatore Triestino“ natječaj za novu ljekarnu, koja će se otvoriti u Lovranu. Molitelti imadu podastrieti svoje molbe, podkriepjene potrebitim dokazimi c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Voloskom u roku od četiri čedna.

Razpis natječaja nalazi se — kako rekosmo u službenom listu, što je posve u redu, nu nemože biti u redu, što je priobčen jedino u njemačkom jeziku. Slažemo se sa talijanskimi listovi Primorja, koji prigovaraju tomu, što natječaj nije priobčen u zemaljskih jezicah. Ti listovi pozivlju se na izjave vlade u carevinskom vieću u Beču, da će biti svi javni spisi političkih oblasti Primorja sastavljeni u zemaljskih jezicah. I mi znamo za te izjave, i mi smo se na nje više puta prizivali, kad se je u javnih spisih političkih oblasti zaboravilo na hrvatski ili slovenski zemaljski jezik. I sada traže talijanski listovi pravo jedino za talijanski „zemaljski“ jezik, i neće se da zauzmu i za drugi zemaljski jezik. Njim bi bilo dosta, da je uz njemački jezik i talijanski, te ih nebi boljela glava, što se je posve mimošlo drugi zemaljski jezik, kojim se služu ogromna većina pučanstva Istre. Za tu „slaboću“ talijanskih listova i talijanske vladajuće svojte Primorja znaju vrlo dobro c. kr. činovnici, pak se služu uzprkos opevotanim izjavam vlade u carevinskom vieću u javnih spisih jedino njemačkim jezikom. Mi njim za pravo nedajemo toliko ni krivo, jer su ih na to naučili sami naši „Signori“. Na to ih uče dapače isti „Signori“ Istre baš i ovih dana. C. kr. ministar željeznica dao je napraviti dvojezične nadpise i trojezične oglase na pruzi nove istarske željeznice. Tuj bi se možda moglo prigovoriti jedino tomu, da na tih oglasih i objavah neima mjesta u Istri njemačkomu jeziku. Ali jok! Istarski „Signori“ skočiše kao biesni proti hrvatskim nadpisom i oglasom — nipošto proti njemačkim. Proti ovim neimaju šta da prigovore. Oni se spremaju ponovno na bućnu demonstraciju proti hrvatskim nadpisom na rečenoj pruzi, dočim pušljaju na miru njemačke oglase i objave — gdje im mjesta neima. Dakle? Gdje je tu pravdnost, gdje ravnopravnost, a logika? Neima je ni za liek. A za to znaju vrlo dobro gospoda činovnici, pak da bude svakomu pravo — pišu njemački! Tako hoćete vi „Signori“, i tako neka vam bude!

Za družbu sv. Cirila i Metoda, sakupio g. Ivan Vojak Ivanov, na piru Vide Vojaka i Kate Boljun iznos K 4-60, darovali: Vide Vojak, mladoženja K 1, Meniga Vojak, pirova majka K 1, Petar Vojak, pirov otac 40 h., Ivan Vojak Ivanov 40, Maria Vojak 20 h., Josip Fuvito 20 h.,

Kalapići, svirač 20 h., Luka Matroz 20 h., Luka Lazarić 20 h., Maše Kirac 20., Jure Vojak 10 h., Kata Vojak 10 h., Frane Matrosov 10 h., Gnesa Radošević 10 h., Kata Radošević 10 h., Matia Radošević 10 h.

C. g. pop Ivo Velčić, Belej, kao mesopustni dar južno Creskoga kluba „Neboj se“ K 10-50, c. g. Martin Privat iz Medulina, sakupio na glavnoj skupštini „Hrvatske čitaonice“ u Medulinu K 4-80, c. g. Ante Petris, kapelan u Malom Lošinjju podario K 2.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu ovaj posljednji poslao još K 2.

Utrka Nizza—Opatija i natrag. Pošto ni francezka ni austrijska vlada nisu dale dopusta preko svoga zemljišta za automobilnu utruku, to je automobilni klub u Nizzi promienio svoj program ovako. Od Nizze do Cunea bit će setuja. Utrka će početi od Cunea do granice austrijske austrijske do Opatije biti lagana setnja. Automobilni će krenuti iz Nizze na 8. aprila, doći u Opatiju na 12. aprila, otići na 14. i biti u Nizzi na povratku na 19. Na 20. aprila će biti u Nizzi velika utruka. U Opatiji biti će na 12. i 13. aprila u počast članovom utrke velike svečanosti.

Nevrleme. Prošloga čedna i ovih dana biesnila je strašna bura na obalah jadranskoga mora i u našem zaljevu. Na sjeveru zapao je silan snieg. U naših pomorskih gradovih dogodilo se radi biesne bure više nesreća na moru i na kopnu. Mjesec febrar započeo je olujom, a bojimo se, da neće biti mnogo bolji ni dalnjih dana, jer kažu proroci vremena, da će tekar sada započeti prava zima. Tko se nije proti njoj valjano oboružao, neka nedrži na križ ruke, jer ona nepita: imas li ogrieva, odjela ili hrane.

Družtvene.

Veliki ples čitaonice u Puli, bio je dobro posjećen te se razvio elegantno i živo. Posve slabo vrijeme prestrašilo je i omelo mnoge, te su kod kuće ostali. Nije zato bilo one množine naroda, koja obično dodje na veliki ples našega staroga i nekad jedinoga narodnoga družtva u Puli; ali nam je s pohvalom istaknuti, da je plesu „Čitaonice“ prisustvovao veliki broj mladih sokolskih junaka, koji se nisu dali preplasiti od ne vremena, već sa vriednim učiteljem na čelu dohrliše da posvjedoče svojom prisutnošću slogu i solidarnost, koja vlada među našim družtvima. Evala im! Tko nije prisustvovao velikomu plesu, neka se pokaže u subotu na „gospojinskom“ plesu ili pustnoga utorka na sokolskoj maskaradi!

Hrvatska Čitaonica u Medulinu imala je 26. pr. mj. svoju redovitu godišnju skupštinu, na kojoj bijahu izabrani, odnosno potvrđeni sljedeći članovi i novi odbor, i to: Josip Grakalić, predsjednik; Juraj Vojak, podpredsjednik; Luka Lazić, blagajnik; Josip Radošević, tajnik; Josip Cukon i Ivan Lazarević, odbornici. Sa izborom su svi zadovoljni. Bilo sretno!

Hrvatska Čitaonica „Bratimstvo“ u Voloskom priredjuje u sriedu, dne 5. febrara 1902. u Voloskom ples.

Hrvatska Čitaonica u Rovinjskom Selu držali će svoju redovitu glavnu skupštinu dne 9. veljače na 1/2 sata po podne sa sljedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika-blagajnika. 3. Izbor novoga odbora i dvojice revizora. 4. Možebitni predlozi. Odbor pozivlje članove, da skupštinu mnogobrojno posjete.

Hrvatske Čitaonice — Svet Lovreč pazenatički. U nedjelju dne 9. tek. u 10 sati jutro obdržavati će glavnu skupštinu sa sljedećim dnevnim redom: Pozdrav predsjednika. Izvješće tajnika. Izvješće blagajnika. Izbor nove uprave.

